

DOI 10.34132/pard2025.30.12

Отримано: 7 липня 2025

Змінено: 29 вересня 2025

Принято: 27 жовтня 2025

Опубліковано:

30 грудня 2025

Received: 7 July 2025

Revised: 29 September 2025

Accepted: 27 October 2025

Published:

30 December 2025

Liliia Muntian

THE ROLE OF PUBLIC OPINION IN ENSURING NATIONAL SECURITY

The article attempts to conduct a deep, comprehensive and systematic study of the essence of national security of Ukraine in the context of modern geopolitical, social and domestic political challenges, as well as dynamic transformations that determine the development of the state. The authors of the article seek to reveal the multidimensional nature of national security, based on the analysis of key theoretical approaches, models and concepts that shape the modern scientific discourse in this area. The review covers the main structural components of national security, including political, military, economic, social and information dimensions, as well as the identification of internal and external factors that directly influence the formation of the state's security environment.

The article pays special attention to the phenomenon of public opinion, which is considered an important social indicator that reflects the level of trust in government bodies, the nature of society's perception of current threats, as well as the dominant expectations and demands of citizens regarding state security policy. Public opinion is analyzed not only as a passive reflection of public sentiment, but as an active factor capable of influencing the formation and adjustment of strategic decisions.

The study outlines how social assessments, information influences, civic activity and communicative practices between the population and the authorities determine the directions of development, improvement

and implementation of national security strategies. The role of media narratives, public discussions, collective perceptions and mass sentiments in the formation of public demand for certain security measures is emphasized. Particular emphasis is placed on how these factors influence the priorities of state policy in the military, political, economic, information and humanitarian spheres.

The article aims to demonstrate the inextricable relationship between the level of development of public consciousness, the quality of communication between the authorities and society and the effectiveness of measures aimed at guaranteeing the national security of Ukraine. This approach allows for a deeper understanding of the importance of public opinion as a tool for stabilization, forecasting, and strategic planning in the field of national security.

Keywords: *public, public opinion, security, national security, safe environment, public support.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток демократичних процесів сприяє активізації становлення громадянського суспільства та формуванню зрілої громадської думки, оскільки демократична модель забезпечує громадянам реальні механізми для вільного висловлення власних позицій, участі в політичному житті та захисту своїх прав і свобод. У такому середовищі громадська думка набуває вагомого значення, адже саме вона спонукає державні інститути враховувати настрої населення. Як засвідчує європейський досвід, громадська думка виступає одним із ключових чинників демократизації суспільних відносин, забезпечуючи постійний діалог між владою та інститутами громадянського суспільства [4]. За таких умов громадська думка трансформується у важливий інструмент регулювання політичних процесів і взаємодії різних соціальних груп із державою. Вона відображає оцінки та ставлення населення до суспільно значущих подій, актуальних проблем розвитку держави та рівня ефективності діяльності влади. Громадська думка виконує роль каналу впливу громадянського суспільства на державну політику, формуючи суспільний запит на ті чи інші рішення.

Із розвитком сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових платформ та засобів масової комунікації значно розширюються можливості для участі громадян у політичному процесі та для врахування громадської думки у сфері державного управління. Соціальні мережі, онлайн-опитування, цифрові петиції та інші інструменти сприяють швидкому поширенню інформації, оперативному реагуванню на суспільні виклики й підвищують рівень прозорості взаємодії між владою та суспільством. У цьому контексті особливо значущим стає вплив громадської думки на формування політики національної безпеки, яка спрямована на забезпечення захищеності життєво важливих інтересів держави, суспільства та кожного громадянина. Суспільні настрої, оцінки загроз та очікування населення можуть визначати пріоритети державної безпекової політики, а інколи – ставати ключовим чинником її коригування. Таким чином, громадська думка у демократичному суспільстві перетворюється на значущий елемент формування безпекового середовища та інструмент підтримки або критики державних рішень у сфері національної безпеки.

Поняття «національна безпека та громадська думка» охоплює два взаємопов'язані виміри: з одного боку, вплив громадської думки на формування та коригування державної політики у сфері національної безпеки, а з іншого – особливості взаємодії системи національної безпеки з суспільством, рівнем суспільної довіри та підтримки. Дослідники слушно наголошують, що національна безпека є складною, багаторівневою системою, у межах якої постійно відбувається взаємодія та зіткнення життєво важливих інтересів особистості, суспільства та держави з внутрішніми й зовнішніми загрозами [1]. Така система потребує не лише ефективного управління, а й активного зворотного зв'язку з громадянами, адже без суспільної підтримки вона не може функціонувати повною мірою.

Громадська думка, як форма прояву суспільної свідомості та спосіб колективного осмислення соціальної реальності, відображає ставлення населення до ключових проблем і визначає пріоритети, які, на переконання громадян, потребують першочергового вирішення. У контексті національної безпеки вона висвітлює ступінь

готовності суспільства підтримувати певні політичні рішення, реагує на загрози, трансформує очікування щодо державної політики та задає рамки, у яких влада має діяти.

Вплив громадської думки на забезпечення національної безпеки зумовлений подальшою демократизацією українського суспільства та розширенням можливостей громадян брати участь у процесах публічного управління. У сучасних умовах зростає значення суспільного контролю, громадянської активності та залучення населення до обговорення питань безпеки, що сприяє більш ефективному прийняттю рішень у цій сфері. Водночас держава дедалі частіше враховує настрої та позиції громадськості під час розроблення стратегій, програм та заходів з національної безпеки, усвідомлюючи, що саме суспільна підтримка є необхідною умовою успішності їх впровадження.

Отже, взаємодія між громадською думкою та системою національної безпеки постає важливим чинником стабільності й ефективності державної політики, а також одним із ключових механізмів зміцнення демократичних засад управління.

Актуальність наукового дослідження впливу громадської думки на забезпечення національної безпеки України зумовлена низкою вагомих чинників, що відображають трансформацію сучасного суспільства та зростання ролі громадян у процесах державного управління.

По-перше, громадська думка, функціонуючи як важлива соціальна інституція демократичної держави, сприяє впорядкуванню взаємодії між населенням і політичними чи управлінськими структурами. Вона трансформує спонтанні, неструктуровані та стихійні форми соціальних реакцій у стабільні, організовані та підконтрольні механізми комунікації, що забезпечує прогнозованість та ефективність державної політики.

По-друге, громадська думка виступає інструментом громадського контролю, адже саме через оцінку населенням актуальних суспільних явищ, проблем і процесів, у тому числі стану національної безпеки, формуються орієнтири для державних рішень. Вона дозволяє своєчасно виявляти суспільні настрої,

відстежувати динаміку сприйняття загроз і визначати рівень довіри до органів влади.

По-третє, громадська думка є потужним інститутом впливу на державну політику у сфері безпеки. Завдяки різним формам громадянської участі – виборам, консультаціям, громадським слуханням, петиціям, діяльності громадських організацій – суспільство може впливати на процес ухвалення рішень на державному, регіональному та місцевому рівнях, зокрема з питань, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки.

По-четверте, громадська думка виконує функцію оцінювання дій влади щодо розв'язання політичних, економічних, соціальних, екологічних та інших проблем, що дозволяє визначати ефективність державної політики та сприяє підвищенню її прозорості й відповідальності.

Додатковим, надзвичайно важливим чинником, що підсилює актуальність дослідження ролі громадської думки у сфері національної безпеки, є повномасштабне вторгнення росії в Україну. В умовах війни значення суспільної єдності, стійкості, довіри до держави та мобілізаційної готовності громадян суттєво зростає. Саме громадська думка стає індикатором рівня підтримки оборонних рішень, суспільних настроїв і здатності держави забезпечувати безпеку в умовах безпрецедентних загроз.

У сукупності ці чинники роблять дослідження взаємозв'язку між громадською думкою та національною безпекою вкрай необхідним як з наукової, так і з практичної точки зору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання національної безпеки та громадської думки завжди була об'єктом уваги багатьох вчених. Умовно можна виділити наступні групи вітчизняних та зарубіжних дослідників, які тією чи іншою мірою займалися вивченням цього явища: В. Абрамов, М. Багмет, О. Бельков, Г. Браун, В. Б'ярко, С. Волтн, Л. Герасіна, О. Глазов, Ю. Горенко, О. Євтушенко, Т. Кенон, З. Коваль, І. Корж, В. Ліпкан, Ч. Майер, А. Мандрагелян, М. Панов, Г. Ситник, Л. Томіліна, В. Шатун та ін.

Формулювання мети статті (постановка завдання). Метою статті є громадська думка, як інструмент впливу на забезпечення національної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реформа децентралізації та процес євроінтеграції України значно активізують розвиток демократичних інститутів і сприяють зміцненню громадянського суспільства. Ці трансформації розширюють можливості громадян для участі в ухваленні рішень, підвищують рівень прозорості та підзвітності влади, а також формують нову якість взаємодії між суспільством і державою. В умовах воєнної агресії РФ перед українською державою та суспільством постають пріоритетні завдання, пов'язані з необхідністю ефективного забезпечення національної безпеки. Особливого значення набуває роль громадської думки як важливої складової системи національної безпеки, адже вона відображає рівень довіри громадян до влади, їхню готовність підтримувати державні рішення та спільно протидіяти загрозам.

Громадська думка також виступає важливим чинником формування державної політики у сфері національної безпеки. Вона здатна спрямовувати заходи державної влади на захист суверенітету, який, за слушним зауваженням дослідників, є «базовою цінністю й основою ефективної реалізації державою багатогранних функцій» [5]. Суверенітет, територіальна цілісність, політична стабільність та інші національні інтереси перебувають у полі постійної уваги як державних інститутів, так і громадськості, що робить взаємодію між ними надзвичайно важливою.

Отже, у сучасних умовах громадська думка не лише відображає суспільні настрої, а й виконує стратегічну функцію – впливає на визначення пріоритетів державної політики, зміцнює стійкість суспільства та підтримує зусилля держави, спрямовані на гарантування національної безпеки та захист ключових державних інтересів.

Саме громадська думка характеризує рівень довіри до дій влади її інститутів, а також показує наскільки ефективно держава справляється з сучасними викликами та загрозами. Потрібне підкреслити, що по-перше, підтримка громадською думкою дій у сфері національної безпеки, наприклад, Збройних Сил, є ключовою для забезпечення ефективної оборони та протидії агресії. По-друге, контроль

громадськості за діяльністю державних органів, що відповідають за сферу національної безпеки, допомагає забезпечити прозорість їх дій спрямованих на нейтралізацію реальних та потенційних загроз національним інтересам [15].

Так в країнах ЄС на законодавчому рівні закріплено включення громадської думки, як синтезованої позиції соціуму до процесів управління державою. Отже, існування громадської думки постає незаперечним фактом, що характеризує позицію суспільства, на проблемні питання. Крім того, громадська думка є індикатором, що характеризує рівень довіри суспільства до державних інституцій, що забезпечують національну безпеку.

Однак ніж розглядати роль громадської думки у забезпеченні національної безпеки в сучасних умовах воєнних дій, інформаційних впливів, спочатку розберемось з термінами «національна безпека і «громадська думка». Вперше термін «національна безпека» з'явився в США, у 1904 році у публічній промові президента Теодора Рузвельт. Але закон «Про національну безпеку» у США був прийнятий в 1947 році. В законі національна безпека розумілась як захищеність країни від зовнішніх військових загроз. Так у «Словнику військових та спеціальних термінів» Міністерства оборони США трактується, як «умови життя країни, що виникають в результаті реалізації заходів щодо досягнення силової чи оборонної переваги над іноземними державами» [21]. Отже у США в 1947 році вперше була створена Рада національної безпеки, як дорадчий орган при президентові. В Україні Рада національної безпеки і оборони України (РНБОУ) була створена Указом Президента України від 30 серпня 1996 року № 772, як «постійно діючий конституційний орган з питань координації та контролю діяльності органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони» [16].

Пізніше термін «національна безпека» почали розуміти, як захист від зовнішніх та внутрішніх невоєнних загроз, тобто безпеку всіх сфер життя суспільства, зокрема економічної, екологічної. Міністр оборони США Г. Браун (1977-1981 рр.) визначив «національну безпеку, як здатність зберігати фізичну та територіальну цілісність країни, підтримуючи економічні відносини з рештою світу на розумних умовах» [20].

Так професор Гарвардського університету Ч. Майєр визначаючи національну безпеку використав поняття «громадська думка». На думку вченого: «національна безпека – це здатність контролювати внутрішні та зовнішні умови, які громадська думка вважає за необхідне для процвітання та благополуччя» [22]. Підкреслимо, що науковець вперше вказує на важливу роль громадської думки у визначенні факторів, необхідних для забезпечення національної безпеки.

Аналізуючи розуміння змісту поняття «національна безпека» показує, що з початком «холодної війни», а з часом і розпаду Радянського Союзу поняття отримує більш широке тлумачення включаючи національні цінності держави, інтереси особистості, окремих соціальних груп [23]. Національну безпеку почали розуміти, як «систему захисту, складовими якої є людина, суспільство, держава, інтереси, соціальні потреби названих суб'єктів» [6].

Слід зазначити, що після отримання незалежності національна безпека в Україні почала будуватись з урахуванням інтересів держави, суспільства і особистості. Вказаний підхід до змісту національної безпеки знайшов реалізацію в Конституції України, зокрема в ст.ст. 16, 17, 18.

Реалізація норм основного Закону (п. 17 ч. 1 ст. 92) було конкретизовано в «Концепції національної безпеки України» від 16 січня 1997 р. [12]. В ст. 1 Закону України «Про основи національної безпеки» від 19.06.2003 р. національна безпека визначена, як «захист життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам» [15].

В 2003 р. до Концепції національної безпеки України були внесені зміни щодо механізмів її забезпечення. Також до суб'єктів гарантування національної безпеки вперше було віднесено громадян України через їх участь у виборах, референдумах та через інші форми безпосередньої демократії [15]. Громадяни отримали право безпосередньо, через громадські об'єднання привертати увагу державних інститутів до небезпечних явищ і процесів, які

перешкоджають реалізації національних інтересів або створюють небезпеку [9], та законними засобами захищати власні права та інтереси, а також власну безпеку. Так, відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки» 2003 року «національна безпека – це захищеність життєво важливих інтересів людини, громадянина, а також суспільства й держави» [15].

На практиці вважають науковці в теорії системи реалізації державної політики зростає роль громадської думки, щодо питань, які становлять суспільний інтерес, що виявлявся у значній активізації громадської участі у формуванні державної політики як на регіональному, так і національному рівні [11].

Слід погодитися з О. Бельковим, що національна безпека почала розглядатись як «стан, тенденції розвитку та умови життєдіяльності нації..., що гарантують... її виживання, вільне, незалежне функціонування при збереженні своїх фундаментальних цінностей та інституцій і процвітання» [2]. На думку В. Ліпкан національна безпека представляє собою унікальну сферу існування особистості, держави, нації, культури, традицій, звичаїв та ресурсів. Вона сприяє не тільки глибокому зв'язку між людьми, але й єднає їх з історичною спадщиною та оточуючим світом [8].

Дослідник О. Глазова вважає, що національна безпека – це «захист життєво необхідних інтересів особистості, суспільства та держави в різних сферах життя від внутрішніх та зовнішніх загроз, який є ключовим для стабільного розвитку країни» [3].

Прийнятий у 2018 р. Закон України «Про національну безпеку України» трактує «національну безпеку», як «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз» (ст. 1) [13]. Так, у ст. 10 Закону «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. визначено функції нагляду і контролю громадських об'єднань за діяльністю органів державної влади, зокрема й питань пов'язаних з національною безпекою.

На нашу думку вперше в українському суспільстві був визнаний вплив громадянського суспільства (громадськості) на пробле-

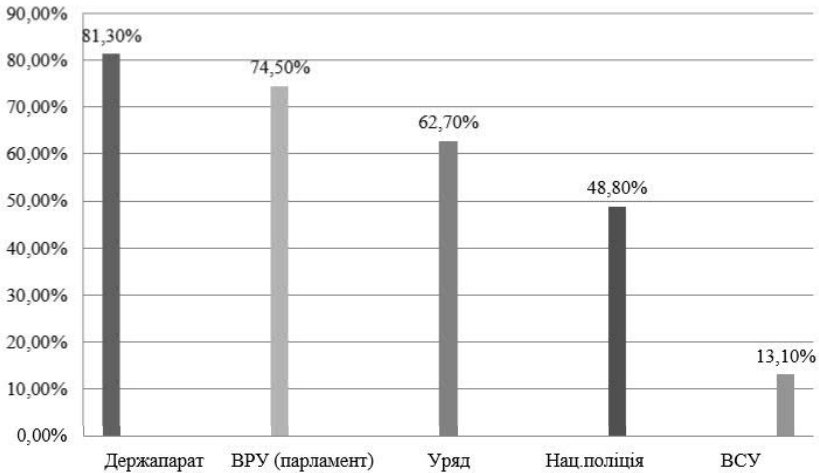
ми пов'язані з національною безпекою в країні. Вказано розуміння національної безпеки знайшло продовження в Законі України «Про національну безпеку України» від 31 березня 2023 року, № 2849-IX [14]. Визначені основні принципи забезпечення національної безпеки, серед яких принцип підзвітності та прозорості, який полягає в тому, що вся діяльність, яка здійснюється в межах системи забезпечення національної безпеки, повинна бути чітко аргументованою та супроводжуватися періодичною звітністю перед громадою та відповідними органами контролю; принцип демократичності, згідно якого всі складові національної безпеки повинні реалізовуватися відповідно до схвалених суспільством та законодавчим регулятором демократичних норм та парадигм; принцип громадського контролю за сферою безпеки та оборони, що регламентує важливість та доцільність проактивної позиції громадськості в процесах моніторингу за якістю процесів забезпечення національної безпеки, щоб мінімізувати явища недбалості, халатності та проявів корупції. Наприклад, американські дослідники визначають громадську думку як «сукупність суспільних поглядів або переконань про владу і політику» [19].

В громадянському суспільстві основою якого є людина громадська думка характеризує колективну оцінку, настроїв суспільства щодо питань у сфері національної безпеки, зокрема в умовах стримування збройної агресії РФ по відношенню до України. Громадська думка в суспільстві як соціальний інститут, виконує індикативну, контрольну, комунікативну, мотиваційну функції (рис. 1).

Громадська думка є важливою складовою в механізмі прийняття політичних рішень і в здійсненні влади на всіх рівнях, оскільки виступає в ролі знаряддя політики, тому може роздвигатись як особливий вид влади. У системі управління національною безпекою громадська думка виступає особливим регулятором, здатним проводити кожен компонент її забезпечення.

До основних факторів, що формують громадську думку про національну безпеку можна віднести: інформаційну політику держави (офіційна комунікація, відкритість урядових структур);

медіа та соціальні мережі (посилюють, або спотворюють безпекові наративи); особистий досвід громадян (воєнні події, мобілізація, евакуація); рівень довіри до ЗСУ, уряду, правоохоронних органів; соціально-економічні умови (стабільність, забезпеченість, доступ до послуг); регіональні відмінності у сприйнятті загроз.

Рис. 1. Функції громадської думки в сфері національної безпеки.
Джерело: сформовано автором

Треба підкреслити, що вплив перерахованих факторів на громадську думку не є однаковим, а по-друге, само поняття безпеки «за своєю сутністю є суб'єктивним рефлексивним визначенням (оформленням) існування, опосередкованого відсутністю небезпеки» [7], що пов'язане наскільки ситуація є загрозливою для кожної конкретної людини. На цьому формується його безпосередню ставлення до безпеки.

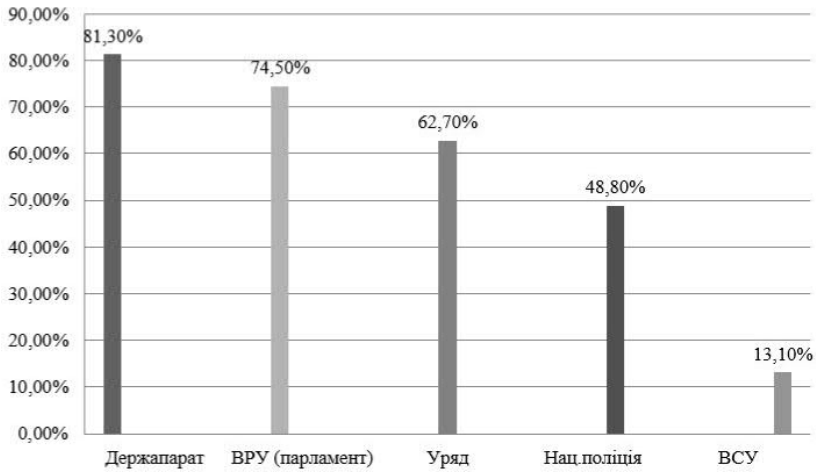
Також рівень безпеки в умовах агресії росії характеризує довіра громадськості до державних інститутів. Саме на державні інституції громадяни покладають відповідальність за стан безпеки в країні. А прояви корупції не тільки перешкоджають забезпеченню безпеки, але й зніжують рівень довіри до влади. Довіра до державних

інститутів зміцнює у громадян відчуття задоволення прийнятими рішеннями та заохочує співпрацювати з владою. Отже, рівень довіри до державних інституцій безпосередньо впливає на оцінку громадськістю рівня безпеки.

На початку повномасштабного вторгнення (лютий 2022 р.) опитування зафіксували зростання довіри до державних інституцій, що свідчило про підтримку громадянами реформ, що відбувалися в Україні. Однак у лютому 2025 року довіра до всіх інституцій, окрім військових знизилася. Тому що громадяни ототожнюють безпеку з обороноздатністю держави. А також вважають гарантією національної безпеки інтеграцію з НАТО та ЄС. Лише 50% опитуваних усвідомлюють загрози фейків і пропаганди, що говорить про не розуміння загроз кібер- та інформаційної безпеки. Крім того, корупційні ризики зніжують довіру громадян до владних інституцій.

Дослідження проведено Фондом «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва» спільно з Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) (з 6 грудня 2024 року по 9 січня 2025 року) показало, що 46% респондентів надали пріоритет свободі над безпекою. А 34% опитаних зазначили, що готові поступитися державі часткою своїх прав та громадянських свобод в обмін на безпеку. Не змогли визначитись 20% респондентів. Порівняно з серпнем 2022 року пріоритет особистої свободи та гарантій громадянських прав зріс з 35% до 46%, а частка тих, хто вважає безпеку важливішою, знизилася з 39% до 34% [18]. Дослідження показує, що зменшується відсоток впевненості громадян у можливості влади забезпечити безпечні умови життя, можливості дітей отримати освіту, знайти роботу, користуватися якісними послугами, мати житло, відчувати себе захищеними.

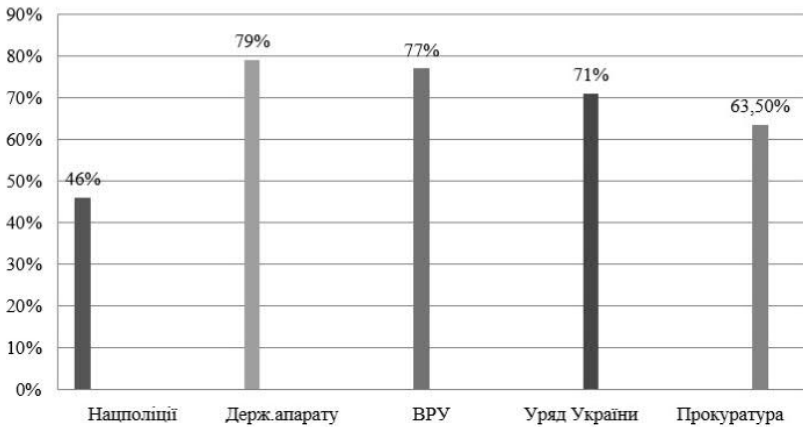
Дані зібрані через онлайн-анкети компанією «Research.ua LLC» у листопаді 2024 року свідчать про зростання рівня недовіри до більшості державних інституцій. Найвищий рівень недовіри (за 7-бальною шкалою) виявився до державного апарату та чиновництва (81,3%), ВРУ (75,4%), уряду (62,7%) та МС (61,0%). Нижчий рівень недовіри висловили до поліції (48,8%), до ВСУ лише 13,1% (діаграма 1) [17].

Діаграма 1. Рівень недовіри до державних інституцій.

Джерело: сформовано автором на основі [17]

Дослідження Центру Розумкова (лютий-березень 2025року) показує, що більше всього громадяни недовіряють чиновникам (79%) (діаграма 2), [10].

Діаграма 2. Недовіра громадськості до державного апарату.

Джерело: сформовано автором на основі [10]

Отже, громадська думка є складовою забезпечення національної безпеки, тому що впливає на дії політиків, які змушені орієнтуватися на неї у своїй діяльності, а також впливає на суспільно-політичні процеси виражаючи ставлення громадян до подій в суспільстві. Громадська думка взаємодіє з усіма суб'єктами національної безпеки, тому що по-перше, впливає на обрання суб'єктів забезпечення національної безпеки (Президента, ВРУ, які формують виконавчі органи, від яких залежить забезпечення національної безпеки); по-друге, громадська думка оцінює політичні, ділові, морально-психологічні, професійні якості політиків, посадових осіб, причетних до сфери забезпечення оборони країни, національної безпеки.

Отже, напрями впливу громадської думки на національну безпеку (рис. 2) є підставою для розроблення державної стратегії спрямованої на захист інтересів громадян, суспільства та держави.

Рис. 2. Напрями впливу громадської думки на національну безпеку.
Джерело: сформовано автором на основі

Вивчення громадської думки допомагає суб'єктам забезпечення національної безпеки оптимізувати прийняті рішення, домагаючись консенсусу з різними соціальними групами. Громадська думка може схвалювати чи критикувати діяльність суб'єкта забезпечення економічної безпеки. У разі негативного ставлення громадської думки до дій влади, вона через різні канали впливу (Інтернет, соціальні мережі, інститути громадянського суспільства, мітинги, демонстрації тощо) може здійснювати тиск на державні органи.

Однак існує й певна небезпека щодо використання громадської думки в маніпулятивних цілях, зокрема за допомогою дезінформації, спотворення й перекручування інформації.

По-друге, в умовах війни й через відсутність доступу населення до достовірних джерел інформації, втома від війни, недостатня комунікація влади з громадськістю призводить до поляризації громадської думки, змінюється ставлення населення до питань безпеки на рівні громади.

Очевидно, що повномасштабне вторгнення РФ стало викликом для системи національної безпеки української держави. Варто визнати, що глобальна система безпеки з урахуванням інтересів усіх країн світу так в не була побудована, а спроможність вчасно протидіяти існуючим та потенційним загрозам глобальній національній безпеці, виявилась надзвичайно низькою. Все це доводить вагомість вивчення викликів і загроз національній безпеці України в умовах війни, яка опинилася у центрі формування нового світового порядку.

Отже, вдосконалення комунікації у сфері національної безпеки потребує реалізації низки стратегічно важливих напрямів:

- розвиток урядових стратегічних комунікацій, які мають забезпечувати узгодженість дій державних органів, оперативність та прозорість повідомлень, а також посилювати довіру громадян до офіційних джерел інформації;

- систематичне та доступне інформування населення про актуальну безпекову ситуацію, що дозволить мінімізувати панічні настрої, підвищити ситуаційну обізнаність громадян і сприяти їхній готовності діяти у кризових умовах;

- підтримка незалежних соціологічних досліджень, які забезпечують об'єктивну картину суспільних настроїв, дозволяють владі враховувати потреби громадян та ухвалювати обґрунтовані рішення у сфері безпеки;

- підвищення рівня інформаційної та медіаграмотності населення, що є необхідною умовою протидії дезінформації та маніпуляціям, а також формування стійкості суспільства до інформаційних загроз;

– створення інтегрованого центру взаємодії «державо-суспільство» у сфері безпеки, який би забезпечував координацію комунікацій, аналіз суспільних настроїв, швидкий обмін інформацією та ефективний діалог між владою і громадянами [24; 25].

Реалізація вказаних напрямів сприятиме посиленню довіри, підвищенню стійкості суспільства та забезпеченню більш ефективної політики національної безпеки.

Висновки. Таким чином, можна стверджувати, що національна безпека виступає сферою, на яку громадська думка здійснює безпосередній і відчутний вплив. Цей вплив реалізується у всіх напрямках її прояву – від оцінки суспільством дій влади до формування колективних очікувань щодо пріоритетів державної політики. Громадська думка стає не лише відображенням домінуючих суспільних настроїв, а й дієвим механізмом впливу на урядові рішення, визначення ефективності управлінських кроків і рівня мобілізаційної готовності держави в умовах загроз. Фактично громадська думка відіграє роль стратегічного інструмента у формуванні та реалізації політики національної безпеки, оскільки вона здатна підтримувати або коригувати дії влади, сприяти суспільній консолідації і визначати ступінь легітимності рішень у сфері безпеки. У цьому контексті вирішального значення набувають зміцнення суспільної довіри, розвиток відкритих каналів комунікації між владою та громадянами, а також підвищення рівня медіаграмотності населення. Саме ці чинники формують стійкість суспільства до інформаційних загроз, зміцнюють єдність та забезпечують умови для ефективного функціонування системи національної безпеки України.

Подальшого вивчення потребує, взаємодія органів державної влади, наприклад правоохоронних органів з громадськістю у сфері безпеки через реалізацію спільних проєктів, програм, електронні платформи. Як такі дії впливають на покращення ефективності їх діяльності та підвищення рівня довіри громадян до їх дій.

РОЛЬ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті здійснено спробу глибокого, комплексного та систематизованого дослідження сутності національної безпеки України в контексті сучасних геополітичних, соціальних та внутрішньополітичних викликів, а також динамічних трансформацій, що визначають розвиток держави. Автори статті прагнуть розкрити багатовимірну природу національної безпеки, спираючись на аналіз ключових теоретичних підходів, моделей і концепцій, що формують сучасний науковий дискурс у цій сфері. Розгляд охоплює основні структурні компоненти національної безпеки, включно з політичним, військовим, економічним, соціальним та інформаційним вимірами, а також визначення внутрішніх і зовнішніх факторів, які безпосередньо впливають на формування безпекового середовища держави.

Особлива увага в статті приділяється феномену громадської думки, яка розглядається як важливий соціальний індикатор, що відображає рівень довіри до органів влади, характер сприйняття суспільством актуальних загроз, а також домінуючі очікування та вимоги громадян щодо державної політики у сфері безпеки. Громадська думка аналізується не лише як пасивне відображення суспільних настроїв, а як активний чинник, здатний впливати на формування та коригування стратегічних рішень.

У дослідженні окреслено, яким чином соціальні оцінки, інформаційні впливи, громадянська активність та комунікативні практики між населенням і владою визначають напрями розроблення, удосконалення та реалізації стратегій національної безпеки. Підкреслюється роль медійних наративів, суспільних дискусій, колективних уявлень і масових настроїв у формуванні суспільного запиту на ті чи інші безпекові заходи. Особливо наголошується на тому, як ці чинники впливають на пріоритети державної політики у військовій, політичній, економічній, інформаційній та гуманітарній сферах.

Стаття має на меті продемонструвати нерозривний взаємозв'язок між рівнем розвитку громадської свідомості, якістю

комунікації між владою та суспільством і результативністю заходів, спрямованих на гарантування національної безпеки України. Такий підхід дозволяє глибше усвідомити значення громадської думки як інструмента стабілізації, прогнозування та стратегічного планування у сфері національної безпеки.

Ключові слова: громадськість, громадська думка, безпека, національна безпека, безпекове середовище, громадська підтримка.

Author Contributions: Conceptualization, L.M.; Writing – original draft, L.M.; Writing – review & editing, L.M. Author has read and agreed to the published version of the manuscript.

Funding: This research received no external funding.

Institutional Review Board Statement: Not applicable as study did not include human subjects.

Informed Consent Statement: Not applicable.

Data Availability Statement: Data is contained within the article.

Conflicts of Interest: The author declares no conflict of interest.

References

1. Bahmet, M.O., & Shatun, V.T. (2011). Vplyv hromadskoi dumky na vyznachennia shliakhiv zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy [The influence of public opinion on determining the ways of ensuring the national security of Ukraine]. *Naukovi pratsi. Politolohiia – Scientific works. Political science*, 163, (Vol. 175), (pp. 5-11) [in Ukrainian].
2. Belkov, O.A. (2004). Poniatiino-katehorialnyi aparat kontseptsii «natsionalnoi bezpeky» [Conceptual and categorical apparatus of the concept of «national security»]. *Informatsiinyi biuleten «Bezpeka» – Information bulletin «Security»*, 3, (pp. 91-94) [in Ukrainian].
3. Hlazov, O.V. (2011). Natsionalna bezpeka: sutnist, oznaky, kontseptsiiia ta heopolitychni chynnyky [National security: essence, features, concept and geopolitical factors]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu im. Petra Mohyly. Ser. : Politolohiia – Scientific works of the Petro Mohyla Black Sea State University. Ser. : Political science*, (Vol. 155), 143, (pp. 42-46) [in Ukrainian].

4. Yevtushenko, N.O. (2023). Evfemizatsiia protsesu komunikatsii mizh vladoiu i hromadskistiu [Euphemization of the communication process between the government and the public]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok – Public administration and regional development*, 19, (pp. 51-65) [in Ukrainian].

5. Yevtushenko O.N., & Horenko, Yu.V. (2024). Natsionalna derzhava v umovakh hlobalizatsii ta hlobalnoi demokratsii [National State in the Context of Globalization and Global Democracy]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok Public administration and regional development*, 23, (pp. 199-224) [in Ukrainian].

6. Koval, Z. (2011). Polityko-pravovi mekhanizmy derzhavnogo upravlinnia informatsiino-psykholohichnoiu bezpekoiu Ukrainy [Political and Legal Mechanisms of State Administration of Information and Psychological Security of Ukraine]. *Candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].

7. Korzh, I.F. (2013). *Administratyvno-pravove rehuliuвання vidnosyn u sferi derzhavnoi bezpeky Ukrainy [Administrative and Legal Regulation of Relations in the Sphere of State Security of Ukraine]*. Vinnytsia: TOV «Nilan-LTD» [in Ukrainian].

8. Lipkan, V.A. (2009). *Teoriia natsionalnoi bezpeky [Theory of National Security]*. Kyiv : KNT [in Ukrainian].

9. Sytnyk, H.P., Abramov, V.I., & Mandrahelian, A.A. (et al.). (2012). *Obgruntuvannya kontseptualnykh ta orhanizatsiino-pravovykh zasad rozrobky pasportiv zahroz natsionalnii bezpetsi Ukrainy [Substantiation of the conceptual and organizational-legal foundations of the development of passports of threats to the national security of Ukraine]*. Kyiv: NADU [in Ukrainian].

10. Otsinka sytuatsii v kraini, dovira do sotsialnykh instytutiv, politykiv, posadovtsiv ta hromadskykh diiachiv, stavlennia do vyboriv pid chas viiny, vira v peremogu (liutyi-berezen 2025r.) [Assessment of the situation in the country, trust in social institutions, politicians, officials and public figures, attitude to elections during the war, belief in victory (February-March 2025)]. (n.d.). (2025). *razumkov.org.ua*. Retrieved from: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-stavlennia-dovyboriv-pid-chas-viiny-vira-v-peremogu-liutyiberezen-2025r> [in Ukrainian].

11. Panov, M.I., & Herasina, L.M. (2007). *Politolohiia: Akademichnyi kurs [Political Science: Academic Course]*. Kyiv: VD «In Yure» [in Ukrainian].

12. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy Pro Kontseptsiiu (osnovy derzhavnoi polityky) natsionalnoi bezpeky Ukrainy vid 16 sichnia 1997 r. No. 3/97-VR [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine On the Concept

(Fundamentals of State Policy) of National Security of Ukraine: of January 16, 1997 No. 3/97-VR]. *zakon2.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

13. Zakon Ukrainy Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy vid 21.06.2018 r. No. 2469-VIII [Law of Ukraine On National Security of Ukraine dated 21.06.2018 No. 2469-VIII]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].

14. Zakon Ukrainy Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy vid 31 bereznia 2023 roku, No. 2849-IX [On National Security of Ukraine: Law of Ukraine dated 31 March 2023, No. 2849-IX]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].

15. Zakon Ukrainy Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy vid 19 chervnia 2003 r. No. 964-IV [Law of Ukraine On Fundamentals of National Security of Ukraine dated 19 June 2003 No. 964-IV]. *zakon5.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15/ed20150807> [in Ukrainian].

16. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Radu natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 30 serpnia 1996 roku No. 772 [Decree of the President of Ukraine On the National Security and Defense Council of Ukraine dated August 30, 1996 No. 772]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772/96#Text> [in Ukrainian].

17. Tomilina, L. (2024). Chy doviriayut ukraintsi demokratychnym instytutam? Instyutysiina vpevnenist i demokratiia na tli viiny v Ukraini [Do Ukrainians Trust Democratic Institutions? Institutional Confidence and Democracy Against the Background of the War in Ukraine]. *voxukraine.org*. Retrieved from: <https://voxukraine.org/chy-doviryayut-ukrayintsi-demokratychnym-instytutam-instyutysijna-vpevnenist-i-demokratiya-na-tli-vijny-v-ukrayini> [in Ukrainian].

18. Fond «Demokratychni initsiatyvy» im. Ilka Kucheriva Opytuvannia «Svoboda, bezpeka, dostatok: dumka ukraintsiv pid chas viiny [Ilka Kucheriv Democratic Initiatives Foundation Research «Freedom, Security, Prosperity: Opinions of Ukrainians in Times of Violence»]. (n.d). (2025). *dif.org.ua*. Retrieved from: <https://dif.org.ua/article/svoboda-bezpeka-dostatok-dumka-ukraintsiv-pid-chas-viyni> [in Ukrainian].

19. Bianco, W.T., & Canon, D.T. (2013). «Public Opinion». In *American Politics Today*. 3rd ed. New York: W.W. Norton [in English].

20. Brown, H. (2008). *Thinking about national security: defense and foreign policy in a dangerous world*. As quoted in Watson, Cynthia Ann. U.S. na-

tional security: a reference handbook. Contemporary world issues (2 (revised) ed.). ABC-CLIO [in English].

21. *Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*. (n.d.). (1989). JCS. [in English].

22. Maier, C.S. (1993). *Peace and security for the 1990s*. Unpublished paper for the MacArthur Fellowship Program, Social Science Research Council, 12 Jun 1990. As quoted in Romm [in English].

23. Walt, S. (1991). The Renaissance of Security Studies. *International Studies Quarterly*, 35, (pp. 211-239) [in English].

24. Torichnyi, V., Andriyash, V., Tytarenko, O., Tkachuk, D., & Tarasenko, O. (2025). Innovative Approaches to Strategic Management in the Public Sector: Challenges of Global Transformations and Digital Technologies. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 90, (pp. 107-127) [in English].

25. Kryshchanovych, M., Andriyash, V., Bondar, H., Kushnir, Yu., Ozarko, K. (2022). Public Administration Mechanisms for Ensuring Cybersecurity in Modern Conditions of Socio-Economic Development. *International journal of computer science and network security*, (Vol. 22), 3, (pp. 606-610) [in English].

Відомості про автора / Information about the Author

Лілія Мунтян, к. тех. н., доцент, доцент кафедри морфології та громадського здоров'я, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: lili.muntyan@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0000-0001-8456-4564>.

Liliiia Muntian, Candidate of Engineering Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Morphology and Public Health, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: lili.muntyan@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0000-0001-8456-4564>.

Muntian, L. (2025). The role of public opinion in ensuring national security. *Public Administration and Regional Development*, 30, 1361-1381. <https://doi.org/10.34132/pard2025.30.12>